

ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Ο ΤΖΑΚΟΜΟ ΚΑΖΑΝΟΒΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΚΟΣΜΟΣ τής Εθρώπης τών γραμμάτων πού στέφεται με τόνση ευχάριστων πόδες τās ανάνησεις τού θώρακι παρελθόντος και εορτάζει τās εκατονταετηρίδας τών μεγάλων γεγονότων και προσώπων εθιμήθηκε εφέτος τόν Τζακόμο Καζανόβα. Έπέρασαν διακόσια χρόνια από τότε πού εγεννήθη.

Πώς μπορούσε να λημονηθή; Υπήρξεν η παραδοξότερα και θελκτικότερα μορφή συγγραφέως και γλεντζέ ταύτοχόως τού ερωτικώτερου τών αιώνων, τού 18ου. Αν ο Βατιώ δεν ετοποθέτησε την φυσιογνωμίαν του κάπου μεταξύ τού οσδίνου πλήθους πού εινε έτοιμο να μαρκαριασθή κατά ζεύγη εις τόν περίφημον «Ταξείδι για τὰ Κόθηρα», υπάχει όμως εκεί τόν πνευμά του. Οτι παρόστηεν εις τόν λαμπρόν τού πίνακα ο Γάλλος ζωγράφος, τού έκαιμεν αυτός εις τόν ογκώδη τού «Απομνημονεύματα». Ένας λαμπρός μαθητής τού Έλικούρου πού ερήμοσε την ευχάριστον θεωρίαν του εις την ζωήν του και εκάθησεν έπειτα και μετς την περιήγαγε. Αύτων τών «Απομνημονευμάτων» έξεδόθη εσοχώς εις τόν Παρισι εις μνήμην τής διακοσαετηρίδος από τής γεννήσεως του μία νέα κριτική και εικονογραφημένη πολυτελής έκδοσις.

Εμείς οι Έλληνες μπορούμε να τόν θυμηθούμε επίσης. Υπήρξε κάποτε επισκέπτης μας. Ο Καζανόβα κατά τās περιπετειώδη του ταξείδια έπέρασεν από τόπους ελληνικούς, από την Κέρκυραν, από τὰ Κόθηρα, από την Κωνσταντινούπολιν και εγγώρισεν Έλληνας και κυρίως, ως τόν ποιη, Έλληνίδας.

Και είνε τόνση ευχάριστος η ανάνησις αυτού τού γόητος. Η περιπέτεια τού ευνεχεσίθη και μετά τόν θάνατόν του. Ολίγα χρόνια μετά τόν θάνατόν του, όταν προτονεφανίσθη η πρώτη έκδοσις τών απομνημονευμάτων, ημιορίθησαν αν ύληρξεν κάη, η αν ο φέρον τού όνομα αυτό Βενετός εινε και ο συγγραφέυς τών περιήγαγον «Απομνημονευμάτων». Ο ίδιος μας Ούγος Φωσκολος εις δύο άρθρα του δημοσιευθέντα τού 1827 εις την «Επιθεώρησιν τού Ουεστμίνστερ», εγαράκτησε τού αυτοβιογραφεζόν αυτό έργον ως μυθιστόρημα και τού πρόσωπον τού Καζανόβα ως μυθικόν σχεδόν. Αργότερα άζομη, τού 1857, ο Πολ Λαζουρά ηρήνηθη έντελώς ότι ο Καζανόβα εινε ο συγγραφέυς αυτού τού πνευματώδους και θώρακι έργου. Αν ο Καζανόβα ήτο μορφομένος, ήτο όμως, κατά τόν Λαζουρά, άδικανος να γράψη έργον με φαντασίαν και στίλ. Πιθανόν ο Καζανόβα να άρρησε σημεϊώσεις και μερικās σελιδας απομνημονευμάτων. Αλλά άλλος μετχειρίσθη αυτό τού ύλικόν και έγραψε τού έργον. Αυτό ο άνθρωπος κατά τόν Λαζουρά, ήτο ο Στανάλ, τού οποίου τού πνευμά, τās ιδέας, τόν χαρακτήρα και τόν στίλ εθιόνεν εις κάθε σελίδα ο επιφανής εκείνος βιβλιοδίφης.

Αλλ' αυτός ο θρύλος περί τού ανυπάρκτου τού Καζανόβα η περί τού ψευδελιγράφου τών έργων του κατέπεσε. Οί Ισχυρισμοί τών αντικαζανοβιστών, για να τούς ποιμε έτσι, εστηρίζοντο κυρίως εις μίαν μικράν σύγχυσιν επί τών χρονολογιών τού έργου. Αλλ' ο Καζανόβα έγραψε την θελκτικην του 'Οδύσειαν εις ηλικίαν σχεδόν γεροντικην. Η μνήμη δεν τόν ύπερητοσε έντελώς εις τούς άριθμούς. Αυτό άπληγτησαν εις τούς άρηγτάς τής προσωπικότητος του οι πιστεύοντες εις αυτήν, οι όποιοι εινε και οι περισσοτεροι. Διότι εδημιουργήθη ολόκληρον πλήθος καζανοβιστών, θαυμαστών τού έργου του και μη άμφιβαλλόντων διά την προσωπικότητά του. Μεταξύ αυτών άρκει ν' αναφέρη κανεις τόν Άλφρε ντε Μυσσε, τόν Σαιν Μπαίρ και τόν ν' Βρεβιλλό από τούς παλαιότερους και τόν Ρεμό ντε Γουομόν, τόν Άνρη ντε Ρενιέ και τόν Πιέρ Μιλ από τούς νεωτερος. Αι νεώτεροι έρευναι άπεκάλυψαν την πλήρη ένδιαφερόντος ζωήν του.

Ο Τζακόμο Καζανόβα ντε Σενγκάλτ εγεννήθη εις την Βενετιαν τού 1725. Εμορφώθη εις την Πάδουαν και έπειτα ετοποθέτηθη εις τόν σπιτί τού καρδινάλιου Άκουασιββα. Η φλογερά και ανυπότακτη ιδιοσυγκρασία του, μία ιδιοσυγκρασία διψώσα τās νέας συγκινήσεις και τόν ερωτα τόν ερριμαν εις τὰ ταξείδια. Έπέρασε νέος κυνηγών τās διασκεδάσεις και φεύγον διαρκώς έπειτα από τὰ σκάνδαλα πού εδημιούργει από την Ρώμην, από την Νεάπολιν, από την Κέρκυραν, από την Κωνσταντινούπολιν. Έπειτα εταξείδευσεν εις την Γαλλίαν και εις την Γερμανίαν και άργότερα εις την Ισπανίαν. Η μόρφωσις του, τού ευχάριστον έξωτερικόν του, τού πνευμά του, οι χαλοί τού τρόπου και αι φιλολογικαι τού άσχολίαι τού εδημιούργουν παντού τās καλλιτέρας σχέσεις. Έγγώρισε τās μεγαλυτέρας

προσωπικότητας τού καιρού του. Τόν Ρουσσώ, τόν Βολταίρον, τόν Σουβαρόφ, την Αικατερίνην την 2αν, τόν μέγαν Φρειδερίκον, τόν Λουδοβίκον τόν 13ον, τόν δούκα ντε Σουαζέλ, την Πομπαδόυ, τόν Καλιόστρον. Από τὰ πρώτα χρόνια τής νεότητός του άπέκτησε φήμην διεθνούς τυχοδιώκτου και γυναικά. Και όμως αυτός ο άνθρωπος πού δεν περνούσε μία βδομάδα χωρίς να έχη μίαν ερωτικην περιπέτειαν, χωρίς να τρέχη πίσω από μίαν νέαν γυναίκα, πού έφευγε διαρκώς, ειχε τόν καιρόν να γράψη πολλά έργα. Ολόκληρος κατάλογος δημητιζέται από τὰ βιβλία του από τὰ όποια πολλά εδημοσιεύθησαν χωρίς τού όνομά του. Εκείνα πού άξίζουν περισσότερον εινε η «Ιστορία τής φυγής μου», αι «Ταραχίαι τής Πολωνίας» τού «Είκοσήμερον» έργον όπου σπινθηρίζει η φαντασία με θέμα φανταστικου κόσμου, όστε μπορεί κανεις να τόν όνομάη δι' αυτό πρόδρομον τού 'Ιουλίου Βέρν και τού Ουέλς, τās «Επιστολάς γυναικών». Εις τού Ντουέ, όπου έβενεν έξοριστος, έγραψε τὰ περίφημα «Απομνημονεύματα» του. Κατά την διάρκειαν τής γαλλικής επαναστασεως ευρέθη εις τόν Παρισι, όπου παρ' όλην την γεροντικην του ηλικίαν δεν ήσυχασε. Έδημοσίευσε διατριβάς και λιβελλούς ανυπογράφους κατά τού Ροβεσπιέρου και τής τρομοκρατίας.

Ο Τζακόμο Καζανόβα

Εικόν τού ζωγράφου DE MENGS

κάθιο όλην την ήμέραν εις τού κυτώφι τής πόρτας και κεντούσε η εδιάρβαε. Όταν έσχηκε τὰ μάτια και συναντούσε τού βλέμμα τού Καζανόβα πού την εκύτταε, άμέσως τὰ εξαμύλωνε και εκοκκίνιζε. Ειχε λευκή επιδερμίδα και θώρακι μαύρα μάτια και μαλλιά. Τό ανατολίτικον φόρεμά της όταν εβάδιζε, εκανε τού σώμα της να φανταί ηδυπαθές. Έγγορίσθη με τόν Καζανόβα επί τέλους και κατώρθεσε με μεγάλην προσοχήν να τόν πληρώσει. Ο φοβερός κατακτητής δεν έπρόφρασε να γνορίση παρά μόνον τὰ γλυκύτατα ζεύγη της. Η Έλληνις σκλάβια εζητήσεν από τόν Καζανόβα να την άγοράση. Ο Τούρκος κύριός της την πωλούσε για δύο χιλιάδες πιάστρα. Αλλά ο νέος Βενετός δεν ειχε τόσα χρήματα. Τότε η σκλάβια τού έφερε χωράφ ένα κοτι γεμάτο με μολιλλάνια πού τού εκλεψε από τόν Τούρκον. Τό ένα μόνον από αυτά έβριζε δύο χιλιάδες. Με τὰ άλλα δύο μπορούσαν να τήσουν περίφημα. Αλλά ο Καζανόβα ηρήνηθη να γίνη συνήγορος κλοπής και την άρρησε εις την τύχη της. Στο Πέγαρο εγγώρισεν επίσης έννι Έλληνα τραπεζίτην, πού τόν συνήτησε άργότερα εις την Βιέννην λογαζόν εις την ύπηρεσίαν τής Μαρίας Θηρεσίας. Έπέρασεν άργότερα από τὰ Κόθηρα όπου συνήτησε σαράντα Βενετούς έξοριστούς εις οικτρών κατάστασιν, θύματα τής σκληρότητος τών Δέκα.

Εις την Κωνσταντινούπολιν περνά περίφημα. Ένας τούρκος γέρος ο Γιουσούφ εφένητεν τόν δέχετα στο σπιτί του. Η συμπάθεια του προς τόν Καζανόβα εινε τόση όστε φθάνει μέχρι τού σημείου να τού προτείνει να τού δώρη την κόρη του την ώριάν Ζελμέ αν δεγθί να έξισλαμισθί. Εν τω μεταξύ τόν δέχετα σπιτί του και τού γνωρίζει και την νεωτάτην γυναίκα του, πού την ειχε πάρει από νινος. Η γυναίκα τού Τούρκου φορεί τού γιοσμάκι της, αλλά σε μία στιγμή κατορθώνουν πού έλπεινε ο Γιουσούφ να μιλήσουν Γαλλιστί Εινε Έλληνις. Λέγεται Σοφία. Ο Καζανόβα εινε κα-

